

FEDERALE ADVIESRAAD VOOR OUDEREN

Advies 2015/4

De Federale Adviesraad voor Ouderen, opgericht krachtens de wet van 8 maart 2007 tot oprichting van een Federale Adviesraad voor Ouderen en waarvan de leden benoemd zijn bij het koninklijk besluit van 13 november 2012 houdende benoeming van de leden van de Federale Adviesraad voor Ouderen, heeft tot taak om op eigen initiatief, op verzoek van de federale regering of op verzoek van een Wetgevende Kamer advies uit te brengen over de tot de bevoegdheid van de federale overheid behorende aangelegenheden met betrekking tot de pensioenen, de gelijkheid van kansen, de sociale integratie en de bestrijding van de kansarmoede, de toegankelijkheid tot de gezondheidszorg en de mobiliteit.

Met toepassing van artikel 3 §3,1° van voormelde wet van 8 maart 2007 brengt de Federale Adviesraad voor Ouderen volgend advies uit:

ADVIES VAN DE FEDERALE ADVIESRAAD VOOR OUDEREN BETREFFENDE HET REGEERAKKOORD, DE ALGEMENE BELEIDSNOTA INZAKE GELIJKE KANSEN EN DE ALGEMENE BELEIDSNOTA INZAKE PERSONEN MET EEN BEPERKING

SITUERING VAN HET ADVIES

De Federale Adviesraad voor Ouderen heeft de bevoegdheid gekregen om zich bij middel van adviezen uit te spreken over de algeheelheid van de materies die de ouderen aanbelangen.

Eén van deze bevoegdheidsdomeinen slaat op het gelijke kansenbeleid.

De wet van 8 maart 2007 tot instelling van de Federale Adviesraad voor Ouderen bepaalt in zijn artikel 3, §2 "de Adviesraad bespreekt jaarlijks de beleidsverklaring van de regering met betrekking tot de materies die verband houden met de ouderen".

Na voorbereiding ervan in de Commissie Gelijke Kansen heeft de Raad een bespreking gewijd aan het regeerakkoord, aan de algemene beleidsnota inzake personen met een handicap van 25 november 2014 en aan de algemene beleidsnota inzake gelijke kansen van 2 december 2014¹.

Vanuit de spijtige vaststelling dat in de algemene beleidsnota gelijke kansen de problematiek van de gelijke kansen van ouderen helemaal niet aan bod komt heeft de FAVO zich bij het uitwerken van dit advies ook laten leiden door het reeds eerder gegeven advies 2014/3 van 29 april 2014.

ADVIES

1. Inspanningen tegen de leeftijdsdiscriminatie

Elke vorm van discriminatie, ook op basis van leeftijd, moet weggewerkt worden zoals bepaald door de antidiscriminatiewet.

---

¹ Algemene beleidsnota van Staatssecretaris Elke Sleurs van 25 november 2014 doc 54 0588/021
Algemene beleidsnota van Staatssecretaris Elke Sleurs van 2 december 2014 doc 54 0588/033

De Federale Adviesraad voor Ouderen constateert dat er onvoldoende beleidsinspanningen geleverd worden in de strijd tegen leeftijdsdiscriminatie ('ageism') en het afdwingen van de bestaande wetgeving. Een beleidswerking rond gelijke kansen moet uitgaan van het gegeven dat burgers in de loop van hun leven kunnen geconfronteerd worden met achterstellingsmechanismen die hun volwaardige en gelijkwaardige participatie aan het maatschappelijke leven in de weg staan. Het is aan het beleid om deze mechanismen (drempels) te traceren, weg te werken of te compenseren en om te voorkomen dat er zich nieuwe achterstellingen ontwikkelen. Hierbij moet gewerkt worden op 3 niveaus: personen uit kansengroepen, de kansengroepen zelf en de samenleving in haar geheel (burgergericht).

2. Maatschappelijke visie op leeftijdsdiscriminatie

De Adviesraad stelt ook vast dat het aanpakken van leeftijdsdiscriminatie vrij complex en ambivalent is. Veel mensen lijken dit type van discriminatie minder erg te vinden dan andere vormen van discriminatie. Ook in de rechtspraak is een consequente bestraffing van leeftijdsdiscriminatie minder terug te vinden dan andere vormen van discriminatie. De ouderen zelf zijn onvoldoende vertrouwd met hun rechten en de bestaande meldpunten hiervoor. Toch worden ze regelmatig geconfronteerd met het weigeren van producten of met een opgeklopte prijsvorming. Banken en verzekeringsmaatschappijen rechtvaardigen dit "op een objectieve en redelijke manier". Verstrenging van de wettelijk ingebouwde soepelheid moet hier overwogen worden.

De Adviesraad stelt zich de vraag in hoeverre bij het uitvoeringsbesluit inzake positieve acties, waarop nu al sedert 2007 gewacht wordt, zal gefocust worden op de discriminatiegrond leeftijd

3. Toegankelijkheid tot publieke ruimten

De publieke ruimte moet voor iedereen en integraal toegankelijk worden. Dit betekent dat alle voorzieningen voor wonen, werken en leven effectief bereikbaar, betreedbaar en bruikbaar moeten worden voor iedereen. Voor ouderen is algemene toegankelijkheid belangrijk om individuele zorgvragen te vermijden of uit te stellen. Er mag niet enkel aandacht besteed worden aan fysieke beperkingen, maar eveneens aan visuele, auditieve en cognitieve beperkingen. Het verhogen van de dementievriendelijkheid van de openbare ruimte is een goed voorbeeld van dit laatste aspect.

4. Toegankelijkheid van overheidsinformatie en internet

Ook overheidsinformatie moet toegankelijk en betrouwbaar zijn voor alle burgers. Mondelinge, schriftelijke, audiovisuele of digitale publieke informatie moet verstaanbaar zijn voor iedereen.

Het internet moet integraal en voor iedereen toegankelijk worden. De doelstelling moet zijn dat alle overheidssites het AnySurfer-label halen, dat garant staat voor webtoegankelijkheid. De overheid moet ook de private sector stimuleren om het Anysurfer-label ingang te doen vinden. Het mag evenwel geen alibi zijn om de klassieke communicatiemiddelen terzijde te schuiven.

5. Toegang tot goederen en diensten

Ons land moet een voortrekkersrol spelen bij het verzekeren van de universele toegang tot goederen, bij prioriteit op het vlak van private verzekeringen. Ze moet een transparant en gefundeerd regelgevend kader creëren met doeltreffend

toezicht. Het gebruik van leeftijdsgrenzen in verzekeringen kan enkel wanneer deze redelijk en objectief zijn.

5.1 Hospitalisatieverzekeringen

De wetgeving op hospitalisatieverzekeringen moet expliciet een motivatieverplichting opnemen, vooral voor premieverhogingen in functie van leeftijd. Ook de gebruikte gegevens om de risico's en premies te berekenen moeten transparant, openbaar, recent, objectief en onafhankelijk zijn;

5.2 Autoverzekeringen

Leeftijdsneutrale autoverzekeringen dienen gewaarborgd te worden. Hogere leeftijd mag op zich geen argument zijn om een verzekering op te zeggen of te weigeren. De criteria om al dan niet een voertuig te mogen besturen, moeten voor alle leeftijden dezelfde zijn. Instanties die toch een onderscheid maken, moeten kunnen bewijzen dat de betrokkenen niet langer bekwaam zijn om een voertuig te besturen. Dit onderzoek dient te gebeuren door een onafhankelijke instantie.

6. Universele toegang tot goederen en diensten vanuit Europees perspectief

Ons land moet een voortrekkersrol spelen bij het verzekeren van de universele toegang tot goederen, diensten en faciliteiten vanuit Europees perspectief. In EU-verband houdt dit o.m. in dat:

- de toegankelijkheid in alle domeinen voor een onafhankelijk en zelfstandig leven met een verbeterde levenskwaliteit voor eenieder moet bevorderd worden door een sterke en ambitieuze Europese toegankelijkheidsverordening;
- toegankelijkheid een voorwaarde moet worden voor alle EU-fondsen die de infrastructuurontwikkeling ondersteunen;
- het aanwenden van het European Innovation Partnership on Smart Cities and Communities (Europese Innovatievenootschap voor Verzorgde Steden en Gemeenschappen) om stedelijke ruimten aan te passen aan de noden van de verouderende bevolking.

7. Arbeid en tewerkstelling

Uit de diversiteitsbarometer van het CGKR van 2012 blijkt dat in België slechts 37,8% van de 55-plussers werkte. Het Europese gemiddelde bedroeg 46,3%. Volgens de Lissabondoelstellingen moet zelfs de helft van de 55-plussers aan het werk zijn. België zit daar ver onder! Positieve acties zijn hier aangewezen.

8. Personen met een handicap

Zowel bij de overheid als in de bredere maatschappij vertrekt de beeldvorming rond handicap nog teveel vanuit een medisch model, dat handicap benadert vanuit een tekort-denken. Dit belemmert gelijke en volwaardige rechten voor personen met een handicap. Er moet sterker ingezet worden op de omschakeling naar het sociaal en cultureel model dat het VN-Verdrag voorschrijft. Een strikt

toezicht op de toepassing van de VN-Conventie van de Rechten van Personen met een handicap is noodzakelijk.

9. (Huishoudelijk) geweld tegen ouderen

De FAVO vraagt uitdrukkelijk meer aandacht voor huishoudelijk geweld tegen ouderen en oudere vrouwen in het bijzonder. Vooral ouderen die zorgen nodig hebben, verdienen extra aandacht om alle mogelijke vormen van mishandeling te voorkomen en op te sporen.

10. Seksuele geaardheid

Er is weinig zicht op de leef-, woon- en zorgomstandigheden van holebi's ouder dan 60 jaar. Holebi-ouderen groeiden vaak op in een tijd waarin homoseksualiteit amper bespreekbaar was. Zij kampen dikwijls met eenzaamheid, mobiliteitsproblemen en sociaal isolement. De onwetendheid en onverdraagzaamheid van leeftijdsgenoten is daardoor vaak groot. De overheid dient bijzondere aandacht te hebben voor deze vaak onzichtbare groep in onze maatschappij.

11. Interfederaal centrum voor Gelijke Kansen en Bestrijding van discriminatie en racisme

Zoals de Verenigde Naties duidelijk vragen, moet elke burger van elk land zich tot één instantie kunnen wenden als slachtoffer van discriminatie op basis van één van de door wetten en decreten beschermde criteria. Het nieuw opgerichte Interfederaal Centrum voor gelijke kansen en bestrijding van discriminatie en racisme is hiertoe een eerste stap. Ook de inkanteling van de lokale meldpunten draagt hier toe bij. Enkel de (trans)genderdiscriminatie blijft voorlopig behoren tot de aparte bevoegdheid van het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen. De FAVO dringt dan ook aan op de spoedige oprichting van het overkoepelend Nationaal Instituut voor de Rechten van de Mens, waar beide instituten kunnen ingebed worden. Op deze wijze kan voldaan worden aan de terechte vraag van de Verenigde Naties. Hierdoor moeten in de toekomst discriminaties die interfereren met gender bij één instantie gemeld kunnen worden.

12. Gendermainstreaming: interdepartementale coördinatiegroep

Deze geïntegreerde impactanalyse voor genomen regeringsbeslissingen dient ook rekening te houden met generatie-effecten. Zo heeft bv de individualisering van de pensioenrechten een ander impact op jonge werknemers, dan op oudere werknemers (vooral vrouwen).

13. Bescherming van de mensenrechten van oudere personen.

De bescherming van de mensenrechten van oudere personen moet een aandachtspunt zijn voor alle beleidsverantwoordelijken en de Europarlementsleden in het bijzonder. Dit kan o.m. in het kader van de open VN-Werkgroep en door aan te sturen op de oprichting van een EU-dialooggroep met alle betrokkenen voor het bespreken van de rechten van de oudere personen.

14. Werk maken van de Europese aanbeveling

In ons land moeten de regeringen werk maken van de Aanbeveling CM/Rec (2014)2 van het Comité van Ministers van de Raad van Europa aan de lidstaten

inzake de bevordering van de Mensenrechten van Oudere Personen,
aangenomen door het Comité van Ministers op 19 februari 2014.

15. De evaluatie van de antidiscriminatiewetten van mei 2007

De FAVO vraagt dat bij de voorziene evaluatie van de WAD van 2007 expliciet aandacht gaat naar de discriminatie op basis van leeftijd en hoopt dat het nieuwe Interfederaal Gelijkekansencentrum in de toekomst meer ruchtbaarheid zal geven aan zijn acties en standpunten inzake leeftijdsgebonden discriminatie.

Goedgekeurd tijdens de algemene vergadering van 16 maart 2015.

**De Voorzitter,
Luc JANSEN**

**De Ondervoorzitter,
Willy PEIRENS**